

ابعاد شخصیتی حضرت زهرا سلام الله علیها

پرسش؟

ابعاد کرامتی و شخصیتی بزرگ ترین زن عالم (حضرت زهرا سلام الله علیها) را بیان فرمایید؟

پاسخ احتمالی:

ابعاد شخصیت والای حضرت زهرا(س) بسیار گسترده و وسیع است که تنها در سایه تأمل و ژرف اندیشی می توان به گوشه ای از شخصیت و فضایل آن حضرت پی برد. مطالعه و تحقیق پیرامون محورهای معنوی و الهی، علم و دانش و مبارزات سیاسی و اجتماعی آن حضرت و... ما را در رسیدن به مقصود یاری می دهد. برخی از آیات قرآن کریم در شأن اهل بیت(ع) نازل شده است، که حضرت صدیقه زهرا(س) نیز یکی از آن پنج نور پاک است؛ مانند آیه تطهیر.

برخی از ویژگی های بارز اخلاقی و انسانی حضرت فاطمه(س) - به شهادت کتب مختلف شیعه و سنی - از این قرار است:

۱. پارسایی و قناعت به ثروتی اندک و امکاناتی ناچیز، در عین امکان بهره مندی از بالاترین امکانات،
۲. انفاق و ایثار فراوان در اشیای مورد علاقه و نیاز خویش،
۳. عبادت خالصانه و نیایش به درگاه باری تعالی،
۴. تبلور حیا و عفت،
۵. الگوی کامل پوشش و حجاب اسلامی،
۶. علم و دانش گسترده سیده زنان عالم که گوشه ای از آن آگاهی بر محتوای کتاب شریف مصحف فاطمه است،
۷. مبارزات سیاسی و اجتماعی ایشان - بعد از رحلت پیامبر (ص) - در پاسداری از مقام ولایت حضرت علی(ع).

پاسخ تفصیلی:

پیرامون شخصیت وجودی و مقام معنوی **فاطمه زهرا (س)** بسی کتابها نگاشته شده و سخن های فراوانی بیان شده است، اما اگر هزاران برابر آن نیز از قلمرو ذهن و اندیشه بشریه درآید و صورت گفتار یا نوشتار پذیرد، باز قطره ای باشد از اقیانوس بی کرانه فضیلت های حضرتش. در آسمان معرفت حضرت زهرا(س)، برترین اندیشه های بشری، حیران و تیز پروازترین عقلها، سرگردان اند. برای دست یابی به ساحل دریای معرفت آن بانوی بزرگ باید به سراغ قرآن کریم و احادیث معصومان(ع) رفت. در این نوشته، با توجه به قرآن کریم و روایات، تنها به ذکر قطره ای از آن دریای بی کران می پردازیم.

آیات نازل شده در شأن حضرت زهرا(س)

شخصیت ملکوتی حضرت فاطمه زهرا(س) نه تنها خود مبین و مفسر آیات قرآن است و نه تنها وجود او سندی زنده به عنوان پشتوانه عملی برای تأیید مفاهیم آن کتاب آسمانی است، بلکه عمل کرد آن حضرت گاهی موجب نزول آیات قرآن شد. البته، این آیات شریفه در شأن حضرت زهرا(س)، به شکل های تنزیل، تفسیر، تأویل و تطبیق روایت شده است. گفتنی است؛ دانشمندان و مفسران اسلامی، اجمالاً به این امر معترفند که برخی از آیات قرآن کریم در شأن اهل بیت(ع) نازل شده است، دلالت آنها بر اهل بیت(ع) و مقام و موقعیت آنها، از باب تفسیر است، نه تطبیق؛ و حضرت صدیقه زهرا(س) نیز یکی از آن پنج نور پاک است. در این مجال، به ذکر تعدادی از این آیات شریفه می پردازیم.

آیاتی از باب تفسیر:

۱. آیه مباحله: در قرآن کریم چنین آمده است: «هر گاه بعد از علم و دانشی که (در باره مسیح) به تو رسیده، (باز) کسانی با تو به محاجه و ستیز برخیزند، به آنها بگو: بیایید ما فرزندان خود را دعوت کنیم، شما هم فرزندان خود را، ما زنان خویش را دعوت نماییم، شما هم زنان خود را، ما از نفوس خود دعوت کنیم، شما هم از نفوس خود، آن گاه مباحله کنیم و لعنت خدا را بر دروغ گویان قرار دهیم.» و حضرت فاطمه زهرا(س) تنها مصداق «نساء (زنان)» همراه پیامبر اکرم(ص) برای مباحله بود.
۲. آیه تطهیر: آیه مبارکه «... خداوند فقط می خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد»، در شأن امام علی(ع)، حضرت فاطمه زهرا(س) و امام حسن(ع) و امام حسین(ع) نازل شده است.
۳. سوره «هل ائی» (الإنسان) در شأن حضرت امام علی(ع) و فاطمه زهرا(س) نازل شده است.
۴. آیاتی که تطبیق آن با حضرت فاطمه زهرا(س)، از موارد «تأویل» به شمار می رود:
۵. در حدیثی از امام صادق(ع) آمده است که به هنگام نزول آیه شریفه «هَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ»، خداوند فرمود: من خداوندم. دو دریا را فرستادم، علی بن ابی طالب(ع)، دریای علم و فاطمه(س) دریای نبوت، و من خدایم، پیوند بین آن دو را برقرار کردم.
۶. امام محمد باقر(ع) در تفسیر آیاتی «که آن یکی از بزرگ ترین آیات خدا است. بشر را هشدار دهنده است»، می فرماید: «منظور، حضرت فاطمه(س) است».
۷. با استناد به روایات، وجود مقدس فاطمه زهرا(س)، حقیقت و باطن لیلۃ القدر (شب قدر) است؛ و معرفت آن حضرت، همطراز درک شب قدر معرفی شده است. مانند این روایت: مردی نصرانی خدمت امام موسی کاظم(ع) شرف یاب شد و تفسیر باطن این آیات را جویا شد: «حم، سوگند به این کتاب روشنگر، که ما آن را در شبی پر برکت نازل کردیم، ما همواره اذارکننده بوده ایم! در آن شب هر امری بر اساس حکمت(الهی) تدبیر و جدا می گردد»؛ امام(ع) در پاسخ فرمودند: «حم»، محمد(ص) و «کتاب مبین»، علی(ع) و «اللیلۃ»، فاطمه(س) است.

واحد پژوهشی حوزه علمیه حضرت رقیه(س)

رامهرمز تهیه کننده: خدیجه تژده